

1. Obiekt

Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi

2. Czas powstania

1925-27

3. Miejscowość

Grabowo **KRÓLEWSKIE**

4. Adres

Grabowo 25

nr hipoteczny

KW 275 dz. 55

5. Przynależność administracyjna

województwo **poznańskie**

POL.

WRZEŚNIA

gmina

Kołaczkowo

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Grabow, Grabowo Królewskie -
XVI-XVIIIw.

Grabenau -1941-45

7. Przynależność administracyjna przed 1.VI.1975 r.

województwo **poznańskie**powiat **wrzesiński**

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. p.w. św. Jadwigi
w Grabowie

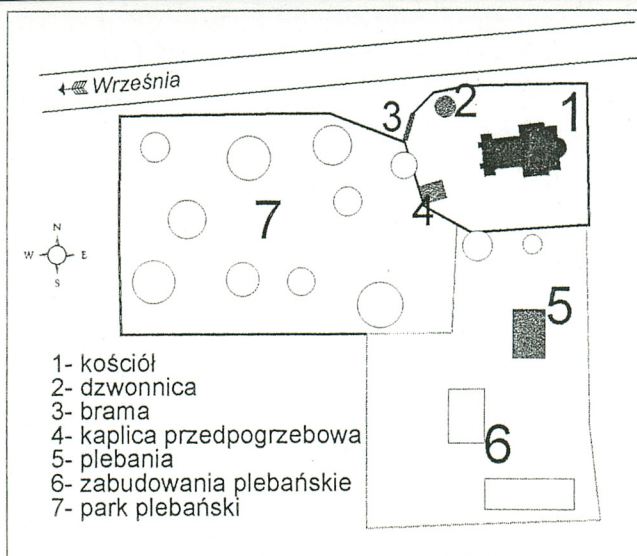
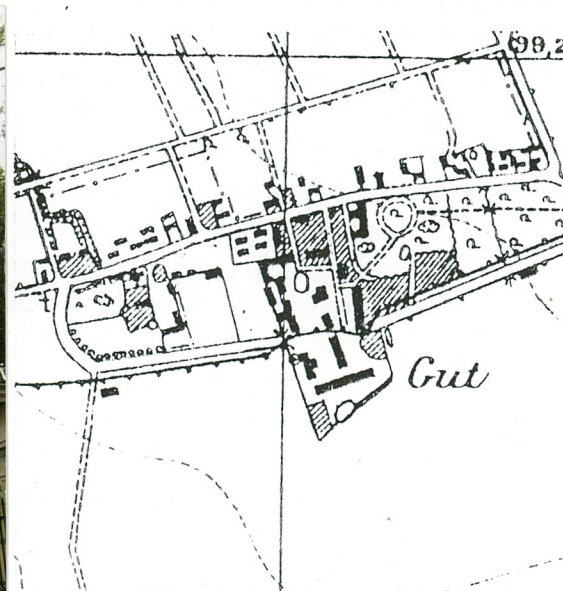
9. Użytkownik i jego adres

j. w.

10. Rejestr zabytków

Nr

2699/A data 14.04.1998

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Grabowo poświadczane jest w dokumentach z pocz. XV w., początkowo jako królewszczyzna ze zmieniającymi się nazwiskami tenutariuszy i późniejszych właścicieli, m.in.: Tomickich, Iwińskich, Rozdrażewskich, Radolińskich, Lipskich. Kościół potwierdzony w nadaniu z 1510, istniejący prawdopodobnie już w pocz. XV w. Wizytacja z 1695 wspomina o kościele drewnianym, krytym szkudłami. W początkach XVIII w. reperowany staraniem Wojciecha Radolińskiego. Brak danych na temat rozbioru kościoła drewnianego. Obecny wzniesiony w latach 1925-27 dzięki fundacji ówczesnego właściciela dóbr Witolda Sariusza Wilkoszewskiego (1881-1937) w/g planów Stanisława Mieczkowskiego (1875-1940). Mieczkowski był również autorem dworu w Grabowie. W liście z dn. 27.02.1924 Konsystorz biskupi zwraca się z pytaniem do patrona kościoła: *Może zalecałoby się plany przedłożone polecić przerobić odpowiednio do potrzeby, nie zmieniając atoli formy?*, a było ono związane z planem połączenia parafii grabowskiej z parafią w pobliskim Zielńcu. Budowla wzniesiona w neobarokowej konwencji stylistycznej przy wykorzystaniu form swoistych dla fasad francuskich kościołów czasu potrydenckiego (szczególnie widoczny wpływ J. Lemerciera).

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Grabowo położone jest ok. 10 km na pld. od Wrześni w okolicy o nieurozmaiconej rzeźbie terenowej; kościół orientowany, posadowiony pośrodku wsi ulicówki, odgradzony ceglany murem z tralkową balustradą; w pobliżu paradnej bramy z przerwany naczółkiem dzwonnica nawiązująca w planie do monopterosu, obok kaplica przedpogrzebowa, na pld. od kościoła plebania i zabudowania plebańskie.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: kościół wzniesiony z cegły przy udziale elementów kamiennych i cementowych, tynkowany, w nawie sklepienia o łupinie koszowej z płytkami lunetami, rozdzielone wydatnymi łukami gurtowymi, na przecięciu naw kopuła wsparta na pendentywach, mieszcząca cztery otwory okienne - materiał i technologia sklepień oraz więźby dachowej obecnie nieustalona z powodu chwilowej niedostępności, dach kryty podwójną karpiówką w koronkę, schody drewniane, jednobiegowe, łamane; podłoga - lastriko z wzorami geometrycznymi; otwory okienne wypełnione szczeblinami stalowo-olowianymi i szkłem witrażowym, drzwi drewniane jedno i dwuskrzydłowe, płycinowe.

RZUT: świątynia założona na planie krzyża łacińskiego, transeptowa, z korpusem jednonawowym, trójprzesłowym, przeszło pierwsze od fasady z dwoma aneksami występującymi poza obrys korpusu; skrzyżowanie naw na planie kwadratu, prezbiterium zamknięte odcinkiem łuku, flankowane kwadratowymi w planie aneksami.

BRYŁA: skomplikowane złożenie wielu brył, pośród których góruje ośmioboczny pozorny tambur kryty dachem wielopołaciowy z latarnią; ramiona transeptu i fasady zamknięte wydatnymi szczytami.

ELEWACJE: elewacja zachodnia (fasada) - trójosiowa, dwukondygnacyjna, na cokole, ze zwieńczeniem, kondygnacje ograniczone gzymsami: cokołowym, wydatnym międzykondygnacyjnym i wieńczącym; lico elewacji poprzedzają - na wysokości I kondygn. dwie pary kolumn tokańskich na wspólnych bazach, flankujących część środkową fasady, gdzie półkoliście zamknięty otwór drzwiowy, obramiony portalem z pilastrami tokańskimi, dźwigającymi przerwany naczółek, w środku którego na niewielkim postumencie krzyż łaciński, w kluczu portalu ozdobny kartusz herbowy; dwie pary kolumn dźwigają odcinki gzymsu, na których wspiera się wydatny, gierowany gzyms międzykondygnacyjny; w osiach bocznych fasady - po jednej niszy konchowej mieszczącej pełnoplastyczną postać świętego na postumencie; całość kondygn. I flankują płaskie tokańskie pilastry; - kondygn. II jednoosiowa, flankowana wolutowymi spływami; w części środkowej prostokątny otwór okienny obramiony portalem z dwiema półkolumnami jońskimi dźwigającymi półkoliste naczółek; boki szczytu ograniczone dwiema parami jońskich kolumn wspierających przerwany odcinek belkowania, między którym majuskułowa inskrypcja: BOGU NA CHWAŁĘ BLIŹNIM NA POŻYTEK; ponad odcinkiem belkowania trójkątne zwieńczenie, w polu którego reliefowe wyobrażenie Oka Opatrzności pośrodku; całość zwieńczona krzyżem; **elewacja wschodnia (prezbiterialna)** - jednokondygnacyjna, półkoliste zamknięcie prezbiterium z dwoma bocznymi otworami okiennymi zamkniętymi półkoliście, na osi elew. ślepa płycina; prezbiterium flankowane znacznie niższymi przybudówkami z prostokątnymi oknami, nakrytymi dwiema połaciami dachu namiotowego; **elewacja północna i południowa (boczne)** - jednokondygnacyjna, w części transeptu dwukondygnacyjna ze zwieńczeniem flankowanym spływami, w zwieńczeniu owalny otwór

c.d. opisu na wklepce nr 1:

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
3290 m ³	350 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja - bieżące naprawy, prace dekarские,		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <u>ściany zewnętrzne</u> - stan dobry, jednak lokalne zacieki spowodowane penetracją wody deszczowej <u>ściany wewnętrzne</u> - stan dobry, <u>sklepienia i stropy</u> , <u>konstrukcje i pokrycie dachowe</u> - nie badano, <u>wyposażenie i instalacje</u> - stan dobry	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - chwilowo brak,			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- zespół akt w Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu - syg. OA X 543, KA II 63/1-3

22. Bibliografia

- St. Kozierowski. Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji gnieźnieńskiej. Poznań 1934. s. 62.
- J. Korytkowski. Brevis descriptio historico-geographica ecclesiarum archidioecesis Gnesnensis et Posnaniensis..., Gniezno 1888., s. 365.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- brak,

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Maciej Faliński

imię i nazwisko

data

październik 1996 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
----------------	--------------------------------	--

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

- Widok na prezbiterium.

- Nawa główna kościoła.

- Widok na narożnik płd.-zach.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRABOWO	kościół parafialny	c.d. opisu z rubryki nr 13, fotografia, plan

c.d. opisu z rubryki nr 13:

okienny, wyżej trójkątne zwieńczenie; ściany boczne nawy głównej i transeptu opilastrowane, w licu elewacji dwa półkolistce zamknięte okna w opaskach okiennych; w elew. transeptu jedno duże o takimż zamknięciu; w aneksie przylegającym do fasady powyżej gzymsu wieńczącego wylamany szczyt z owalnym oknem.

WNETRZE: jednoprzestrzenne, w nawie sklepienia o łupinie koszowej z płytkimi lunetami, rozdzielone wydatnymi łukami gurtowymi wspartymi na masywnych filarach przyściennych, na przecięciu naw kopuła wsparta na pendentywach, mieszcząca cztery otwory okienne; łuk tęczowy prowadzi do węższego prezbiterium zamkniętego półkolistą apsydą z odcinkiem hemisfery, w pierwszym przęśle od fasady empora organowa wsparta na dwóch tokańskich kolumnach.

WYPOSAŻENIE: ołtarz główny - architektoniczny, przyścienny, na planie półokręgu, wkomponowany w strukturę architektoniczną prezbiterium; dwa ołtarze boczne w ramionach transeptu, przy wschodnich ścianach, architektoniczne, w ołtarzach malowidła, prospekt organowy, ambona wisząca, chrzcielnica, komplet ławek, malarstwo naścienne autorstwa J. Piekarka z Pyzdr - całość wyposażenia współczesna z budową kościoła.

INSTALACJE: elektryczna.

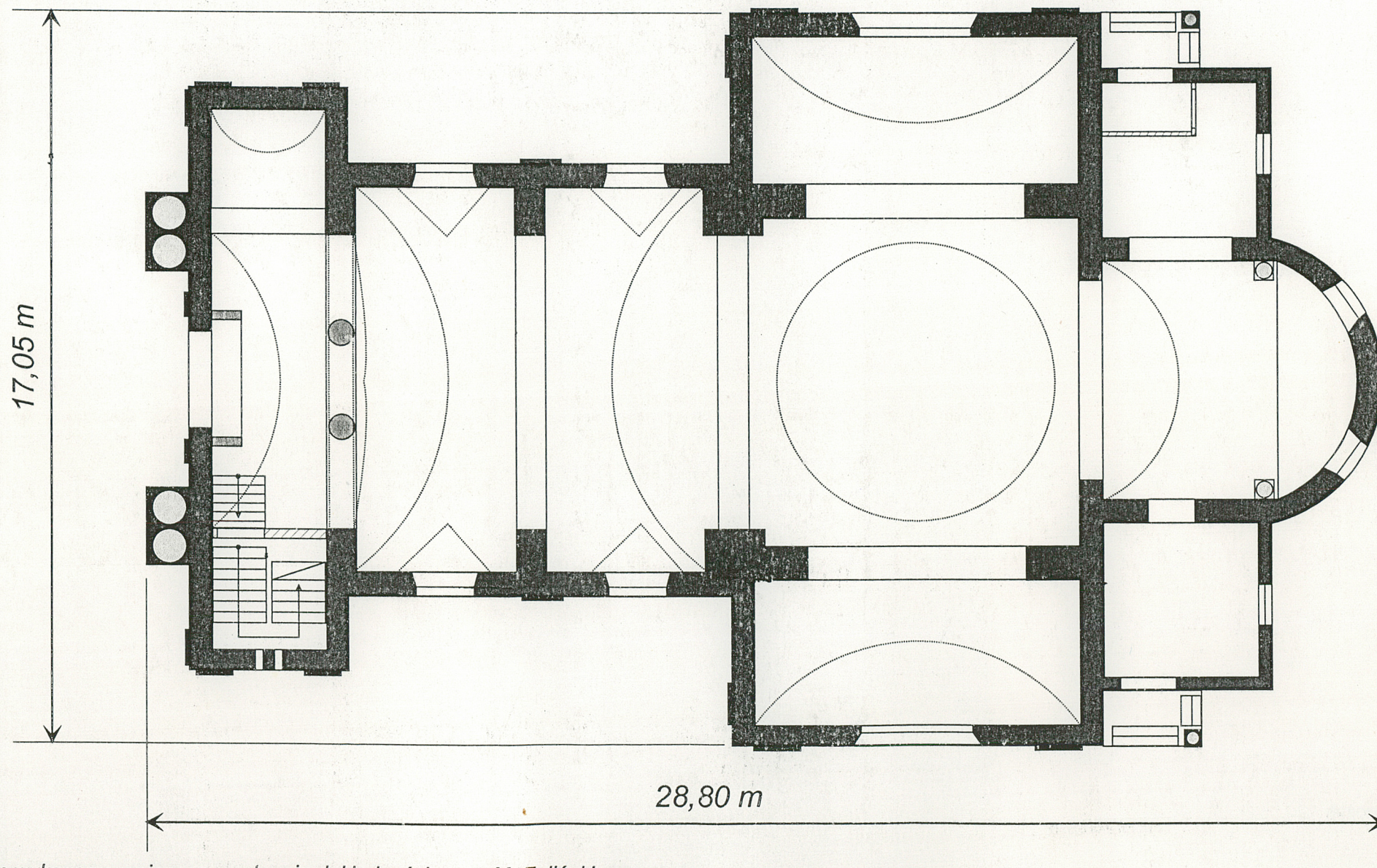
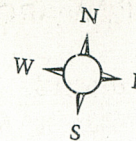
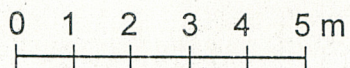

- Widok na część prezbiterialną kościoła.

- Fasada kościoła.

Grabowo Kościelne - kościół parafialny

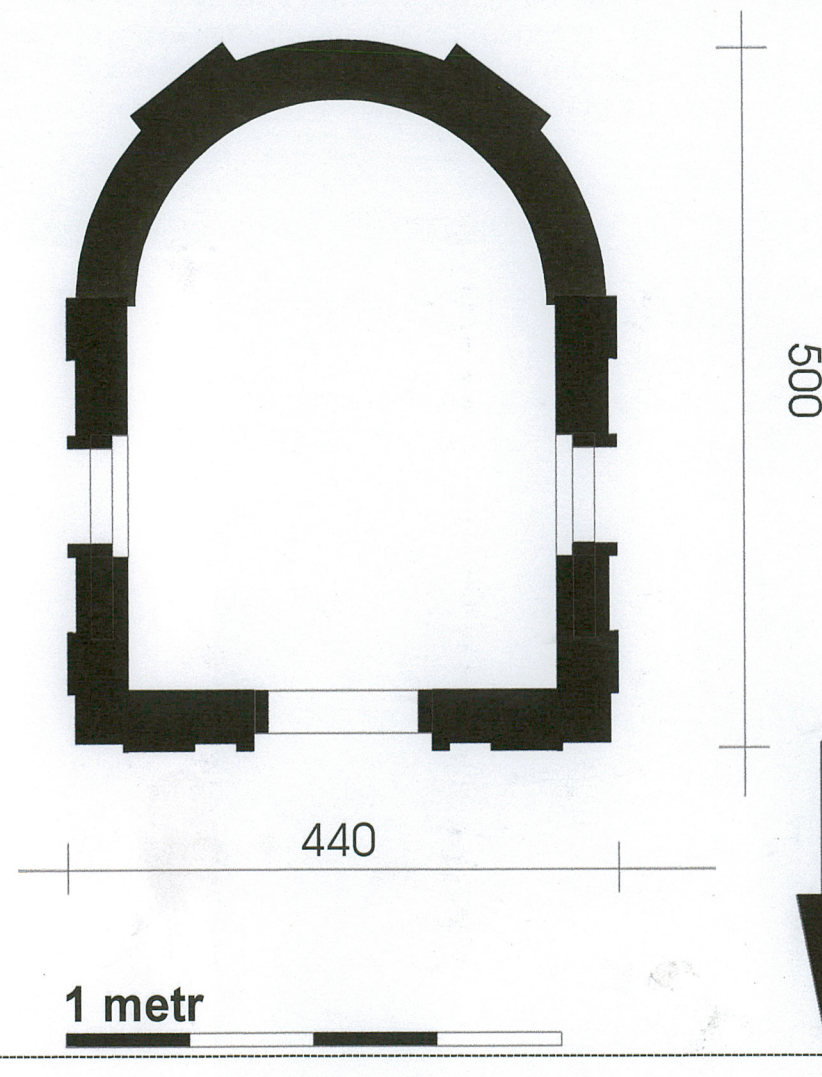
Plan wykonany w pierwszym stopniu dokładności przez M. Falińskiego -
podlega wszelkim przepisom prawa autorskiego.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRABOWO KRÓLEWSKIE <i>gm. Kotagłowo pow. wrocławski</i>	KOSTNICA	rzut, opis, spis fotografii, ilustracje

1.

Wkładkę założyła: Katarzyna Zaworska, październik 2000 r.

Kaplica zbudowana jednocześnie z kościołem, najprawdopodobniej również projektu Mieczkowskiego, wykazuje podobne cechy stylowe. Zlokalizowana na pd. – zach. od kościoła, zwrócona frontem na północ. Budynek założony na planie prostokąta z półkolistą absydą. Murowany z cegły ceramicznej, tynkowany, nakryty dachem dwuspadowym z zaokrągleniem nad absydą, krytym karpówką układaną w koronkę. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte półkoliście, ujęte w proste opaski. W elewacji frontowej szczyt ze spływami i półkoliście zamkniętą niszą z figurką św. Barbary (?), zwieńczony trójkątnym naczółkiem z herbem Wilkoszewskich i metalowym krzyżem w zwieńczeniu. Dekoracja architektoniczna elewacji w postaci lizen, profilowanych gzymsów szczytu i naczółka, prostego gzymsu podokapowego o szerokim pasie, prostych opasek okiennych i drzwiowych z kluczami i przewiązkami. Drzwi drewniane płycinowe dwuskrzydłowe z dekoracyjnymi okuciami. Wnętrze pozbawione wyposażenia i dekoracji architektonicznej, z płaskim stropem.

Spis fotografii:

1. Widok kaplicy od strony pn. – wsch.
2. Widok od pn. – zach.
3. Szczyt z figurą w niszy
4. Naczółek z herbem i krzyżem
5. Stolarka drzwiowa
- 6,7. Wnętrze kaplicy z figurą Jana Nepomucena

2.

3.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRABOWO KRÓLEWSKIE <i>ku. Katarzyna Zaworska Roz. Wnemiński</i>	KOSTNICA	fotografie

4.

5.

Wkładkę założyła: Katarzyna Zaworska, październik 2000 r.

6.

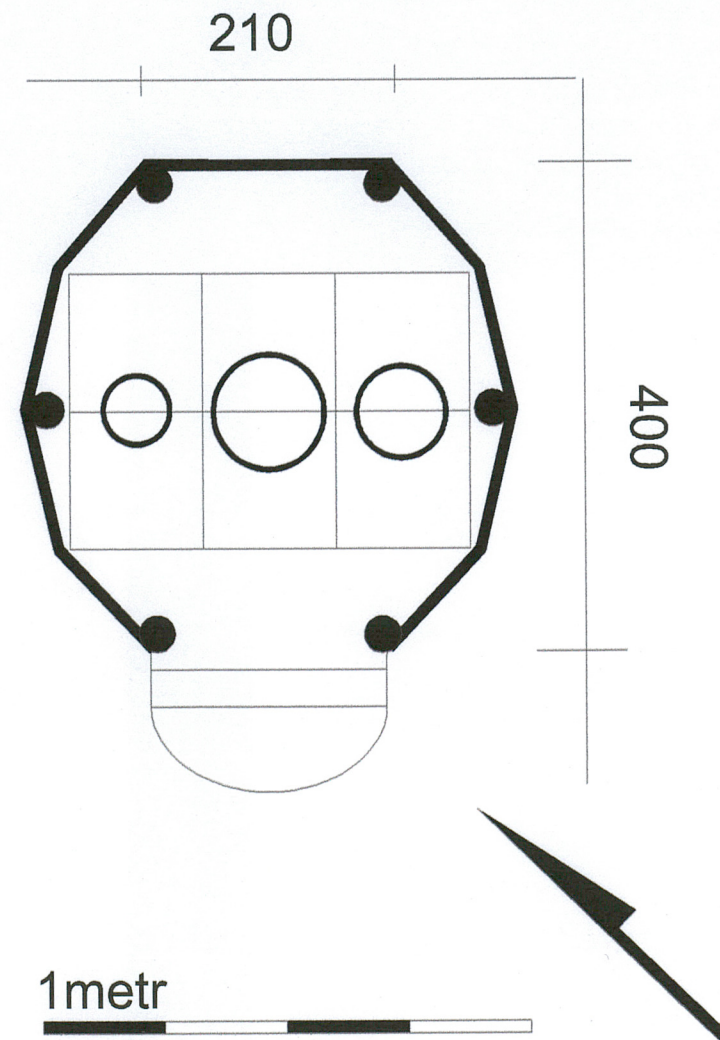

7.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRABOWO KRÓLEWSKIE <i>Pr. Kotarskiego Kon. Wnęka i słu</i>	DZWONNICA	rzut, opis, fotografie

1.

Wkładkę założyła: Katarzyna Zaworska, październik 2000 r.

Dzwonnica zbudowana jednocześnie z kościołem, najprawdopodobniej również projektu Mieczkowskiego, zlokalizowana na pn. – zach. od kościoła, zwrócona frontem na pd. - zach. Budynek założony na planie nieregularnego dziesięciokąta, nawiązuje do formy monopterosu. Cokół murowany z cegły ceramicznej otynkowany, wejście poprzedzone dwoma stopniami, kopuła na szkielecie z metalowych prętów, wsparta na sześciu betonowych kolumnach, z latarnią o baniastym daszku zwieńczonym krzyżem, kryta blachą cynkową. Wewnątrz trzy dzwony zawieszone na metalowym stelażu, przesłonięte kutą kratą o motywie podków z przewiązkami.

Spis fotografii:

1. Widok dzwonnicy od strony pd.
2. Fragment kopuły i latarnia z krzyżem
3. Fragment kraty
4. Jeden z dzwonów

2.

3.

4.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRABOWO KRÓLEWSKIE <i>gru. kościół par. wnieśli</i>	OGRODZENIE	fotografie

1. Brama z furtkami
2. Furta
3. Fragment ogrodzenia z tralkami o pierwotnym kształcie
4. Fragment ogrodzenia w pobliżu dzwonnicy z uproszczoną formą tralek
5. Ogrodzenie Parku plebańskiego z okresu powojennego

1.

2.

3.

5.

4.